

**Belgische Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

GEWONE ZITTING 1994-1995 (*)

24 NOVEMBER 1994

WETSVOORSTEL

**betreffende de gezamenlijke
uitoefening van het ouderlijk gezag**

AMENDEMENTEN

N° 1 VAN DE HEER **BEAUFAYS c.s.**

Artikel 1

Dit artikel weglaten.

N° 2 VAN DE HEER **BEAUFAYS c.s.**

Art. 7

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

De artikelen 1 en 7 strekken ertoe titel IX in twee hoofdstukken op te delen, namelijk een hoofdstuk gewijd aan het gezag over de persoon van het kind en een ander aan het beheer van de goederen van het kind.

Die splitsing is gebaseerd op het Franse recht en heeft het voordeel dat ze tamelijk duidelijk is, maar ze gebeurt niet exact volgens de inhoud van alle bepalingen die in de hoofdstukken zijn opgenomen. Artikel 387*bis* dat bij artikel 12 wordt voorgesteld, heeft immers betrekking op zowel de persoon als de goederen van het kind.

Bovendien bevat het hoofdstuk gewijd aan het beheer van de goederen van het kind eveneens bepalingen met

Zie :

- 1430 - 93 / 94 :

— N° 1 : Wetsvoorstel van de heer Beaufays c.s.

(*) Vierde zitting van de 48e zittingsperiode.

**Chambre des Représentants
de Belgique**

SESSION ORDINAIRE 1994-1995 (*)

24 NOVEMBRE 1994

PROPOSITION DE LOI

**relative à l'exercice conjoint
de l'autorité parentale**

AMENDEMENTS

N° 1 DE M. **BEAUFAYS ET CONSORTS**

Article 1er

Supprimer cet article.

N° 2 DE M. **BEAUFAYS ET CONSORTS**

Art. 7

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Les articles 1er et 7 visent à diviser le titre IX en deux chapitres, l'un consacré à l'autorité sur la personne de l'enfant, l'autre à l'administration de ses biens.

Si cette division, inspirée par le droit français, a le mérite d'une certaine clarté, elle ne correspond pas exactement au contenu de toutes les dispositions insérées dans ces chapitres. En effet, l'article 387*bis* proposé par l'article 12 concerne tant la personne que les biens de l'enfant.

De plus, le chapitre consacré à l'administration des biens de l'enfant contient également les règles relatives à

Voir :

- 1430 - 93 / 94 :

— N° 1 : Proposition de loi de M. Beaufays et consorts.

(*) Quatrième session de la 48e législature.

betrekking tot de vertegenwoordiging van het kind. Het is derhalve niet aangewezen nieuwe hoofdstukken in te voeren.

N° 3 VAN DE HEER BEAUFAYS c.s.

Art. 4

Het voorgestelde artikel 373 vervangen als volgt :

« Art. 373. — Wanneer de ouders samenleven, oefenen zij het gezag over de persoon van het kind gezamenlijk uit.

Ten opzichte van derden die te goeder trouw zijn, wordt elke ouder geacht te handelen met instemming van de andere ouder wanneer hij, alleen, een handeling stelt die met dat gezag verband houdt behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen.

Bij gebreke van instemming kan een van beide ouders de zaak aanhangig maken bij de jeugdrechtbank.

De rechtbank kan een van de ouders toestemming verlenen alleen op te treden voor een of meer bepaalde handelingen. »

VERANTWOORDING

Dit amendement heeft een driedelig doel :

1. Het moet duidelijk maken dat artikel 373 van toepassing is op ouders die — al dan niet gehuwd — samenleven. Artikel 374 daarentegen heeft betrekking op ouders die niet of niet meer samenleven.

Aldus worden de logica en het parallelisme van de huidige artikelen 373 en 374 behouden, terwijl het gemeenschappelijk basisprincipe van de twee gevallen, met name de gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag, wordt bevestigd.

2. Het tweede lid wordt aangevuld met de woorden « behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen » Die toevoeging is noodzakelijk, aangezien de wet kan bepalen dat de instemming van beide ouders vereist is voor bepaalde belangrijke rechtshandelingen. In die gevallen kan er geen sprake zijn van een vermoeden van instemming.

3. Het laatste lid van artikel 373 moet worden weggelaten. Het is ondenkbaar dat de rechtbank de uitoefening van het ouderlijk gezag uitsluitend zou opdragen aan één van beide ouders wanneer die samenleven, onverminderd de toepassing van eventuele beschermingsmaatregelen, zoals de ontzetting van de ouderlijke macht.

N° 4 VAN DE HEER BEAUFAYS c.s.

Art. 5

Het voorgestelde artikel 374 vervangen als volgt :

« Art. 374. — Wanneer de ouders niet samenleven, blijven zij het ouderlijk gezag gezamenlijk uitoefenen en geldt het in artikel 373, tweede lid, bepaalde vermoeden.

sa représentation. Il n'est donc pas opportun d'introduire de nouveaux chapitres.

N° 3 DE M. BEAUFAYS ET CONSORTS

Art. 4

Remplacer l'article 373 proposé par ce qui suit :

« Art. 373 . — Lorsqu'ils vivent ensemble, les père et mère exercent conjointement leur autorité sur la personne de l'enfant.

A l'égard des tiers de bonne foi, chacun des père et mère est réputé agir avec l'accord de l'autre quand il accomplit seul un acte de cette autorité sous réserve des exceptions prévues par la loi.

A défaut d'accord, l'un des père et mère peut saisir le tribunal de la jeunesse.

Le tribunal peut autoriser l'un d'eux à agir seul pour un ou plusieurs actes déterminés. »

JUSTIFICATION

L'amendement poursuit un triple objectif :

1. Il vise à préciser que l'article 373 s'applique aux père et mère qui vivent ensemble, qu'ils soient mariés ou non, l'article 374 visant au contraire les cas où les père et mère ne vivent pas ou plus ensemble.

La logique et le parallélisme des articles 373 et 374 actuels sont ainsi maintenus avec cependant l'affirmation du principe de base commun aux deux hypothèses, à savoir l'exercice conjoint de l'autorité parentale.

2. L'alinéa 2 est complété par les mots « sous réserve des exceptions prévues par la loi ». Cet ajout est nécessaire puisque la loi peut prévoir que l'accord des père et mère est indispensable pour l'accomplissement de certains actes légaux importants. Dans ces cas, la présomption d'accord ne pourrait s'appliquer.

3. Il y a lieu de supprimer le dernier alinéa de l'article 373 proposé. En effet, il est inconcevable que le tribunal puisse confier l'exercice exclusif de l'autorité parentale à l'un des père et mère lorsque ceux-ci vivent ensemble, sans préjudice des mesures protectionnelles pouvant être prises, telle la déchéance parentale.

N° 4 DE M. BEAUFAYS ET CONSORTS

Art. 5

Remplacer l'article 374 proposé par ce qui suit :

« Art. 374. — Lorsque les père et mère ne vivent pas ensemble, l'exercice de leur autorité reste conjoint et la présomption prévue à l'article 373, deuxième alinéa, s'applique.

Bij gebreke van overeenstemming over de organisatie van de huisvesting van het kind, over de belangrijke beslissingen betreffende de gezondheid, de opleiding en de ontspanning van het kind en over de godsdienstige of levensbeschouwelijke keuzes in zijn opvoeding of wanneer deze overeenstemming strijdig lijkt met het belang van het kind, kan de bevoegde rechter de uitoefening van het ouderlijk gezag uitsluitend opdragen aan één van beide ouders.

Hij kan eveneens bepalen welke beslissingen met betrekking tot de opvoeding alleen met instemming van beide ouders kunnen worden genomen.

Hij bepaalt de wijze waarop de ouder die niet het ouderlijk gezag uitoefent, persoonlijk contact met het kind onderhoudt. Dat persoonlijk contact kan enkel om bijzonder ernstige redenen worden ontegenwoordigd. De ouder die niet het ouderlijk gezag uitoefent, behoudt het recht om toezicht te houden op de opvoeding van het kind. Hij kan bij de andere ouder of bij derden alle nuttige informatie hieromtrent inwinnen en zich in het belang van het kind tot de jeugdrechtsbank wenden.

In elk geval bepaalt de rechter de wijze waarop het kind wordt gehuisvest en de plaats waar het in het bevolkingsregister wordt ingeschreven als hebbende aldaar zijn hoofdverblijf. »

VERANTWOORDING

Dit amendement heeft een driedelig doel :

1. Opdat de wet duidelijk en eenvormig zou zijn, bevestigt het eerste lid van dit artikel dat het basisbeginsel dat de ouders het ouderlijk gezag gezamenlijk uitoefenen, ook blijft gelden wanneer de ouders niet of niet meer samenleven.

2. De overige leden worden ongewijzigd overgenomen uit de voorgestelde tekst, maar in een andere volgorde geplaatst.

3. Alleen het lid met betrekking tot de verblijfplaats van het kind werd gewijzigd. De term « verblijfplaats » werd doelbewust vervangen door de uitdrukkingen « de wijze waarop het kind wordt gehuisvest » en « de plaats waar het kind in het bevolkingsregister wordt ingeschreven als hebbende aldaar zijn hoofdverblijf ».

Deze bepaling biedt dus een maximum aan vrijheid om vast te stellen op welke plaats het kind zal leven. Het verbiedt niet dat het kind altemeerend bij de ene en de andere ouder woont.

Om administratieve redenen is het evenwel noodzakelijk dat de rechter bepaalt waar het kind in het bevolkingsregister wordt ingeschreven als hebbende aldaar zijn hoofdverblijf. Dit begrip stemt overeen met het begrip « woonplaats » zoals omschreven in artikel 36 van het Gerechtelijk Wetboek.

A défaut d'accord sur l'organisation de l'hébergement de l'enfant, sur les décisions importantes concernant sa santé, sa formation, ses loisirs et sur l'orientation philosophique ou religieuse de son éducation ou si cet accord lui paraît contraire à l'intérêt de l'enfant, le juge compétent peut confier l'exercice exclusif de l'autorité à l'un des père et mère.

Il peut aussi fixer les décisions d'éducation qui ne pourront être prises que moyennant le consentement des père et mère.

Il fixe les modalités selon lesquelles celui qui n'exerce pas l'autorité maintient des relations personnelles avec l'enfant. Ces relations ne peuvent être refusées que pour des motifs très graves. Celui qui n'exerce pas l'autorité conserve le droit de surveiller l'éducation de l'enfant. Il pourra obtenir, de l'autre parent ou tiers, toutes informations utiles à cet égard et saisir le tribunal de la jeunesse dans l'intérêt de l'enfant.

Dans tous les cas, le juge détermine les modalités d'hébergement de l'enfant et le lieu où il est inscrit à titre principal sur les registres de la population. »

JUSTIFICATION

Cet amendement vise un triple objectif :

1. Par souci de clarté et d'égalité, l'alinéa 1er consacre le principe du maintien de l'exercice conjoint de l'autorité parentale comme régime de base lorsque les parents ne vivent pas ou plus ensemble.

2. Les autres alinéas sont maintenus, comme dans le texte proposé mais présentés selon un ordre différent.

3. Seul l'alinéa relatif à la résidence de l'enfant est remanié. Le terme « résidence » est volontairement omis au profit des expressions « les modalités d'hébergement » et « le lieu d'inscription aux registres de la population ».

La disposition offre donc une souplesse maximale à la fixation du lieu ou des lieux de vie de l'enfant, en n'interdisant pas les formules de garde alternée.

Il reste cependant indispensable pour des raisons administratives que le juge détermine le lieu où l'enfant est inscrit à titre principal sur les registres de la population, notion qui correspond au « domicile » de l'article 36 du Code judiciaire.

N° 5 VAN DE HEER BEAUFAYS c.s.

Art. 6

Het voorgestelde artikel 375bis vervangen als volgt :

« Art. 375bis. — *De grootouders hebben het recht persoonlijk contact met het kind te onderhouden, behalve wanneer het in strijd is met het belang van het kind.*

Datzelfde recht kan aan ieder ander persoon worden toegekend, indien hij aantoont dat hij met het kind een bijzondere affectieve band heeft.

Bij gebreke van een overeenkomst tussen de partijen, wordt over de uitoefening van dat recht op verzoek van de partijen of van de procureur des Konings beslist door de jeugdrechtbank. »

VERANTWOORDING

De door artikel 6 voorgestelde tekst maakt — ten onrechte — geen onderscheid tussen het « bezoekenrecht » van de grootouders enerzijds, en van andere familieleden of eventuele derden anderzijds. Dat onderscheid moet in de tekst tot uiting komen want het gaat om een eigen recht enerzijds, en om een virtueel recht anderzijds.

De voorgestelde tekst is al te ruim wat dit virtueel recht van iedere belanghebbende derde betreft. Het dient te worden beperkt tot het geval waarin de belanghebbende aantoont dat hij met het kind een bijzondere affectieve band heeft.

Tenslotte hoeft dit artikel het niet over de vader of de moeder te hebben. Het recht op persoonlijk contact van de vader of de moeder die het ouderlijk gezag niet uitoefent, wordt uitdrukkelijk omschreven in artikel 5.

Het verdient aanbeveling het recht van de vader en de moeder op persoonlijk contact met de kinderen — een recht dat op basis van het ouderlijk gezag wordt uitgeoefend — enerzijds, en het eigen en onderscheiden recht van de grootouders anderzijds, een natuurrecht dat door de vigerende rechtspraak wordt bekrachtigd en buiten het ouderlijk gezag valt, in afzonderlijke artikelen te behandelen.

N° 6 VAN DE HEER BEAUFAYS c.s.

Art. 7

Dit artikel vervangen als volgt :

« Art. 7. — *Artikel 375 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met een tweede lid, luidend als volgt :*

« Als van beide ouder er geen overblijft die in staat is het ouderlijk gezag uit te oefenen, moet een voogdij-regeling worden uitgewerkt ».

VERANTWOORDING

In de vigerende wetgeving moet een lacune worden weggewerkt. Artikel 375 slaat immers wel op de gevallen waarin een van beide ouders alleen het ouderlijk gezag

N° 5 DE M. BEAUFAYS ET CONSORTS

Art. 6

Remplacer l'article 375bis par ce qui suit :

« Art. 375bis. — *Sauf si l'intérêt de l'enfant s'y oppose, les grands-parents ont le droit d'entretenir des relations personnelles avec l'enfant.*

Ce même droit peut être octroyé à toute autre personne, si celle-ci justifie d'un lien d'affection particulier avec lui.

A défaut d'accord entre les parties, l'exercice de ce droit est réglé par le tribunal de la jeunesse à la demande des parties ou du procureur du Roi. »

JUSTIFICATION

Le texte proposé par l'article 6 ne fait pas, à tort, de distinction entre le droit de « visite » des grands-parents, d'une part, et d'autres parents ou tiers éventuels, d'autre part. Cette distinction doit apparaître dans le texte car, d'une part, il y va d'un droit propre, et, de l'autre, d'un droit virtuel.

Le texte proposé est trop large en ce qui concerne ce droit virtuel de tout tiers intéressé. Il convient de limiter à la seule situation où la personne intéressée justifie d'un lien d'affection particulier avec l'enfant.

Enfin, il n'y a pas lieu de mentionner les père et mère dans cet article. Le droit aux relations personnelles du père ou de la mère qui n'exerce pas l'autorité parentale est prévu expressément à l'article 5.

Il est bon d'inscrire dans des articles séparés le droit des père et mère d'entretenir des relations personnelles avec l'enfant, droit exercé au titre de l'autorité parentale, et, d'autre part, le droit propre et distinct des grands-parents, droit naturel consacré par la jurisprudence actuelle ne rentrant pas dans le cadre de l'autorité parentale.

N° 6 DE M. BEAUFAYS ET CONSORTS

Art. 7

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Art. 7. — *L'article 375 du même code est complété par un deuxième alinéa, rédigé comme suit :*

« S'il ne reste ni père ni mère en état d'exercer l'autorité parentale, il y aura lieu à ouverture d'une tutelle ».

JUSTIFICATION

Il y a lieu de combler une lacune de la législation actuelle. Si l'article 375 vise les cas où l'un des père et mère exerce seul l'autorité parentale, aucune disposition ne vise

uitoefent, maar geen enkele bepaling voorziet in de hypothese waarbij geen van beide ouders in staat is het ouderlijk gezag uit te oefenen. Bijgevolg behoort uitdrukkelijk te worden bepaald dat in zodanig geval een voogdijregeling dient te worden uitgewerkt.

N° 7 VAN DE HEER BEAUFAYS c.s.

Art. 8

Het voorgestelde artikel 376 vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 376. — Wanneer de ouders het gezag over de persoon van het kind gezamenlijk uitoefenen, beheren zij ook gezamenlijk zijn goederen en treden zij gezamenlijk als zijn vertegenwoordiger op.

Ten opzichte van derden die te goeder trouw zijn, wordt elke ouder geacht te handelen met instemming van de andere ouder wanneer hij, alleen, een daad van beheer van de goederen van het kind stelt, behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen.

Oefenen de ouders het gezag over de persoon van het kind niet gezamenlijk uit, dan heeft alleen de ouder die dat gezag uitoefent, het recht om de goederen van het kind te beheren en het kind te vertegenwoordigen, behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen.

De andere ouder behoudt het recht om toezicht te houden op het beheer. Met dat doel kan hij bij de andere ouder of bij derden alle nuttige informatie inwinnen en zich in het belang van het kind tot de jeugdrechtsbank wenden. »

VERANTWOORDING

Artikel 376 is op twee technische punten voor verbetering vatbaar :

1) *in fine* van het tweede lid dient de formule « behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen » te worden toegevoegd;

2) de laatste drie leden moeten tot één lid worden samengevoegd.

N° 8 VAN DE HEER BEAUFAYS c.s.

Art. 15

Het voorgestelde artikel 108 vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 108. — De niet-ontvoogde minderjarige heeft zijn woonplaats in de gezamenlijke verblijfplaats van zijn ouders of, indien die niet samenleven, in de verblijfplaats van een van beiden.

Degene die onder voogdij is geplaatst, heeft zijn woonplaats bij zijn voogd. »

l'hypothèse où ni le père ni la mère ne sont en état d'exercer l'autorité parentale. Il convient donc de prévoir expressément que dans un tel cas il y a lieu à ouverture d'une tutelle.

N° 7 DE M. BEAUFAYS ET CONSORTS

Art. 8

Remplacer l'article 376 proposé par la disposition suivante :

« Art. 376. — Lorsque les père et mère exercent conjointement l'autorité sur la personne de l'enfant, ils administrent ensemble ses biens et le représentent ensemble.

A l'égard des tiers de bonne foi, chacun des père et mère est réputé agir avec l'accord de l'autre quand il accomplit seul un acte de l'administration des biens de l'enfant sous réserve des exceptions prévues par la loi.

Lorsque les père et mère n'exercent pas conjointement l'autorité sur la personne de l'enfant, celui d'entre eux qui exerce cette autorité a seul le droit d'administrer les biens de l'enfant et de le représenter, sous réserve des exceptions prévues par la loi.

L'autre conserve le droit de surveiller l'administration. Il pourra à ce titre, obtenir de l'autre ou de tiers, toutes informations utiles, et saisir le tribunal de la jeunesse dans l'intérêt de l'enfant. »

JUSTIFICATION

L'article 376 doit être amélioré sur deux points techniques :

1) la formule « sous réserve des exceptions prévues par la loi » doit être inscrite à la fin du deuxième alinéa;

2) les trois derniers aliéas doivent être regroupés.

N° 8 DE M. BEAUFAYS ET CONSORTS

Art. 15

Remplacer l'article 108 proposé par la disposition suivante :

« Art. 108. — Le mineur non-émancipé a son domicile à la résidence commune de ses père et mère ou, si ceux-ci ne vivent pas ensemble, à la résidence de l'un d'eux.

La personne sous tutelle a son domicile chez son tuteur. »

VERANTWOORDING

Om de woonplaats van de minderjarige te bepalen wordt voorgesteld dat alleen de verblijfplaats van de ouders als criterium zou gelden. Als de ouders samenleven, zal dat hun gemeenschappelijke verblijfplaats zijn. Dit criterium, dat in het huidige artikel 108 van het Burgerlijk Wetboek gehanteerd wordt wanneer de ouders samenleven, kan worden behouden als zij niet samenleven. In dat geval heeft het kind zijn woonplaats in de verblijfplaats van een van beide ouders.

N° 9 VAN DE HEER SWENNEN c.s.

Artikel 1 (nieuw)

Artikel 1 laten voorafgaan door een artikel 1 (nieuw), luidend als volgt :

« Artikel 1. — In artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek, wordt het eerste lid vervangen door wat volgt :

« De ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen voor hun kinderen te zorgen voor : huisvesting, levensonderhoud, toezicht, opvoeding en opleiding. »

VERANTWOORDING

De huidige tekst van artikel 372 van het Burgerlijk Wetboek moet behouden blijven. De grondslag voor de verplichtingen die uit het huwelijk of de afstamming ontstaan, ligt immers in artikel 203 van dat Wetboek en niet in artikel 372.

Als men de plaats van die verplichtingen wil wijzigen onder het voorwendsel het taalgebruik te moderniseren, vervalt het logische verband met artikel 203.

Er wordt voorgesteld artikel 203 aan te vullen door te bepalen dat de ouders naar evenredigheid van hun middelen bijdragen tot het levensonderhoud en de opvoeding van hun kind, zoals ook is bepaald bij artikel 303 van hetzelfde Wetboek dat door het voorstel wordt opgeheven.

G. SWENNEN
P. BEAUFAYS
T. MERCKX-VAN GOEY
M.-L. STENGERS
M. VERWILGHEN
M. VOGELS
Y. YLIEFF

JUSTIFICATION

Il est proposé de retenir le seul critère de la résidence des père et mère pour définir le domicile du mineur. Il s'agira de la résidence commune des parents quand ils vivent ensemble. Ce critère, retenu par l'article 108 actuel du Code civil, lorsque les père et mère vivent ensemble peut être maintenu lorsque ceux-ci ne vivent pas ensemble. Dans ce cas l'enfant aura son domicile à la résidence de l'un d'eux.

P. BEAUFAYS
T. MERCKX-VAN GOEY
M.-L. STENGERS
G. SWENNEN
M. VERWILGHEN
M. VOGELS
Y. YLIEFF

N° 9 DE M. SWENNEN ET CONSORTS

Article 1er (nouveau)

Faire précéder l'article 1er par un article 1er (nouveau), libellé comme suit :

« Article 1er. — A l'article 203 du Code civil, le premier alinéa est remplacé par ce qui suit :

« Les père et mère sont tenus d'assumer, à proportion de leurs facultés, l'hébergement, l'entretien, la surveillance, l'éducation et la formation de leurs enfants. »

JUSTIFICATION

Il convient de maintenir le texte actuel de l'article 372 du Code civil. En effet, le siège de la matière des obligations naissant du mariage et de la filiation se trouve à l'article 203 du même Code et non à l'article 372.

En voulant modifier la place desdites obligations sous le prétexte de moderniser le langage utilisé, le lien logique avec l'article 203 n'est plus assuré.

Il est proposé de compléter l'article 203 pour y insérer l'idée de contribution des père et mère à l'entretien et l'éducation de leur enfant à proportion de leurs facultés, exigence prévue à l'article 303 du même Code que la proposition abroge, et y insérer également les obligations d'hébergement et de surveillance.